

Walka z kryzysem

Kryzys na wsi

Ukazał się na rynku księgarskim V tom „Badań nad opłacalnością gospodarstw włościańskich“, zawierających dane za rok gospodarczy 1930/31.

Oto najogólniej biorąc, rezultaty tych badań: Przychód surowy w 1927/28 r. 610,10 zł. z 1 ha, w 1930/31 379,06 zł., spadek o 38 proc. Czysty zysk 1927/28 r. — 209,84 zł. z 1 ha, 1930/31 r. — 28,96 zł., spadek o 87 proc. Oprocentowanie kapitału wynosiło w 1930/31 r. aż 0,8 proc. Zarobek dzienny członka rodziny po potrąceniu normalnego (6 proc.) oprocentowania kapitału wynosił w 1929/30 r. — 12 gr., w 1930/31 wartość ujemną — 1,39 zł., t. zn. że rolnik chcący oprocentować normalnie swój kapitał, musiałby dopłacać 1,39 zł. za każdy dzień przepracowany przez dorosłego członka rodziny.

W tych warunkach trudno się dziwić, że stan umysłów na wsi jest tak wzburzony, jak to ma miejsce dziś, zwłaszcza, jeśli się weźmie pod uwagę czynniki poza - gospodarcze, mające jeszcze większe znaczenie. X.

Grotdy

GIELDA ZBOŻOWA

Na wczorajszym zebraniu giełdy zbożowo - towarowej w Warszawie ogólny obrót wynosił 871 tonę, w tem żyta 615 ton, Notowano za 100 klg.: żyto jedn. 14.25—14.75, pszenica jedn. 22—22.50, zbierana 21—22, owies jedn. 15—15.50, zbierany 14.50—15, jęczmień browarny 15.50—16, przemiałowy 14.50—15, groch polny 21—23, groch Victoria 24—25, rzepak zimowy 37—39, rzepak zimowy 37—39, letni 37—39, mak niebieski 55—65, mąka pszenna gat. I-szy luks. 40—45, pszena gat. I-szy 37.40, pszena gat. II-gi 34—37, poślednia 20—25, mąka żytnia pył. 25—27, żytnia siłk. 19—21, żytnia raz. 19—21, otręby pszenne szale 9.50—10, żytnie 7.50—8.50, kuchy lniane 16—16.50, kuchy rzepakowe 13—13.50, kuchy słonecznikowe 16.50—17.

ZBOŻE W POZNANIU

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu. Warunki: handel hurtowy, parytet Poznań, dostawa bieżąca, za 100 kg. Kursy ustalone na podstawie cen tranżakcyjnych: żyto 30 ton 14.75; — 15 ton 14.65; owies 15 ton 13.75; — 15 ton 14.05. Kursy ustalone na podstawie cen orientacyjnych: żyto 180 ton na odmiennych warunkach 14.50—14.75 (usp. spokojne), pszenica 20.25—20.75 (usp. spokojne); jęczmień 655-705 gr 13.00—14.00 (usp. spokojne); jęczmień 675-685 gr 14.00—14.50 (usp. spokojne); jęczmień browarny 16.50—17.50 (usp. spokojne); owies 13.50—14.00 (usp. stałe).

Opłaty stemplowe Od podań i świadectw

Ministerstwo Skarbu ustaliło wykładnię, dotyczącą opłat stemplowych, które są pobierane od podań i świadectw, przewidzianych w ustawie o stowarzyszeniach. Według tej wykładni opłata stemplowa przy podaniu wojakowskiego w służbie czynnej o zezwolenie na wstąpienie do stowarzyszenia wynosi 5 złotych, a każdy załącznik podlega opłacie w wysokości 50 groszy. Przy zgłoszeniu zamiaru założenia stowarzyszenia zwykłego lub też zamiaru rozpoczęcia działalności kulturalnej przez spółdzielnię obowiązuje opłata 5 zł. Ta sama opłata pobierana jest przy podaniu o zarejestrowanie stowarzyszenia, związku stowarzyszeń lub o zmianę ich statutów, przy zgłoszeniu wniosku osoby zainteresowanej o ustanowienie kuratora stowarzyszenia zarejestrowanego o upoważnienie do zwolania wolnego zgromadzenia.

Ponadto opłata 5 złotych pobie-

rana jest przy wydawaniu uwierzytelnionych odpisów i wyciągów z rejestrów stowarzyszeń, natomiast po 2 złote od każdej strony pełnej lub zaczętej pobiera się przy wydany stronie uwierzytelnionym odpisie lub wyciągu. Również opłatę 5 złotych wnosi się przy zawiadomieniu o założeniu oddziałów stowarzyszenia.

Wolne od opłaty jest podanie, którem zarząd stowarzyszenia podaje do wiadomości władzy swój skład, a także zgłoszenie o ograniczeniu pełnomocnictw zarządu, o rozwiązaniu się stowarzyszenia, o otwarciu likwidacji, zgłoszenie imion i nazwisk likwidatorów itp. Wolne od opłaty jest również zawiadomienie o terminie, miejscu i przedmiocie walnego zgromadzenia lub posiedzenia zarządu stowarzyszenia, korzystającego z ofiarności publicznej albo zapomóg, udzielonych przez władze lub instytucje publiczne.

Wielkie upadłości w Niemczech

Donoszą z Berlina, że istniejący od lat 70 wielki dom handlowy Filip Freudenberg w Elberfeld, jeden z najbardziej znanych domów towarowych i konfekcyjnych w Nadrenji, zawiesił wypłaty i zwrócił się do wierzycieli z prośbą o ugodę. Zebranie wierzycieli zwołane zostało na dzień 2 października r. b. Wniosek o sądowe postępowanie ugodowe zależny jest od decyzji wierzycieli.

Przy zwapnieniu naczyń krwionośnych mózgu i serca, używając codziennie małą ilość naturalnej wody gorzkiej Franciszka - Józefa osiąga się łatwe wypróbnienie. Zał. przez lek.

Jak się popiera eksport zagranicą? Metody propagandy eksportu

Po wojnie popieranie eksportu ze strony państwa, przybrało bardzo szerokie rozmiary. Na uzasadnienie konieczności popierania eksportu, wysuwane są najrozmaitsze argumenty, wśród których wielu trudno odmówić słuszności. Rozmiar jednak tej akcji, jest czasami tak wielki, że powstać mogą wątpliwości, czy ofiary na tę akcję ponoszone, są współmierne z osiąganymi korzyściami. W szczególności stworzono duży aparat państwowy, mając na celu zbieranie informacji i propagandę wytwórczości danego kraju zagranicą.

Na ogromną skalę zorganizowano popieranie eksportu przez państwo w Stanach Zjednoczonych. W 1921 r. z inicjatywy Hoovera, zorganizowano w tym celu „Bureau of Foreign and Domestic Commerce“. Zatrudniało ono w 1929-30 r. — 1446 osób; ilość ta uległa ostatnio pewnemu zmniejszeniu. Budżet Biura w wymienionym wyżej roku wynosił 5 milionów dolarów. Zadaniem Biura było zbieranie informacji o możliwościach eksportowych zarówno ogólnych placówek dyplomatycznych, jak i własnych przedstawicieli — attachés handlowych, którzy ilość dochodziła do 69. Biuro posiada w Stanach Zjednoczonych 31 oddziałów i 48 przedstawicieli. Biuro podlega Ministerstwu Handlu i Przemysłu. Attachés handlowi są specjalistami od stosunków gospodarczych, w szczególności stosunków handlowych w poszczególnych krajach i zajmują się bezpośrednio ułatwianiem eksportu towarów amerykańskich. Nadsyłane przez nich informacje, publikowane są przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu w sprawozdaniach, omawiających możliwości eksportowe Stanów Zjednoczonych do poszczególnych oraz konkurencyjnych innych krajów na tych terenach. Obok tego, Biuro prowadzi rejestr firm zajmujących się eksportem. W 1930 r. rejestr ten zawierał 450.000 firm ze wszystkich krajów świata. O konkretnych propozycjach eksportu Ministerstwo ogłasza w „Commerce Reports“, specjalnym piśmie, ukazującym się tygodniowo.

W Anglii akcją popierania eksportu, zajmując się „Department of Overseas Trade“, podlegający zarówno Ministerstwu Spraw Zagranicznych, jak i Ministerstwu Przemysłu i Handlu. Popieraniem zaś handlu z dominiami, zajmuje się „Empire Marketing Board“. Departament rozporządza rozgałęzioną siecią swych przedstawicieli w różnych krajach świata. Informacje przez nich nadsyłane, ogłaszane są w „Bour of Trade Journal“, zawierający w szczególności dane statystyczne, zmiany w taryfach celnych, przepisy prawne w tym zakresie oraz informacje o traktatach handlowych. Objaśnienia sprawozdania, omawiające sytuację poszczególnych gałęzi gospodarstwa społecznego różnych krajów, ogłaszane są w miesięczniku „Bulletins of Information“. Wreszcie sprawozdania o ogólnym położeniu gospodarczym poszczególnych krajów, ogłaszane są w oddzielnych broszurach.

We Francji specjalny Instytut do popierania eksportu, pod nazwą „Office national du Commerce Exterior“. Rozporządza on dużą siecią agentów w różnych krajach. Najistotniejszą częścią działalności Instytutu, jest udzielanie informacji zainteresowanym. Do dyspozycji posiada on w tym celu bardzo bogatą bibliotekę. Otrzymywane z zagranicy informacje, ogłaszane w „Moniteur Office du Commerce et de l'Industrie“, który obok tego, zawiera informacje dla zagranicy o Francji. Instytut czerpie środki finansowe z opłat pobieranych od tranżakcyj w handlu zagranicznym.

We Włoszech również w 1926 r. stworzono, celem popierania eksportu, Istituto Nazionale l'Esportazio. Działalność Instytutu opiera się na analogicznych zasadach, co działalność innych instytucji tego rodzaju. Posiada on bardzo rozwinięty dział udzielania informacji zainteresowanym. Instytut prowadzi swą propagandę eksportu włoskiego przedewszystkiem na targach międzynarodowych.

W Niemczech popieraniem eksportu zajmuje się „Zentrals Telle für Aussenhandel“, składający się z oddziału, zajmującego się rozpowszechnianiem informacji o możliwościach eksportu, oddziału, badającego zagraniczne ustawodawstwo celne oraz oddziału, udzielającego informacji zainteresowanym.

Taki na szeroką skalę stworzony aparat państwowy, może niejednokrotnie przynieść duże korzyści, pod warunkiem jednak, że główny nacisk należy położyć na rynek krajowy. Zachodzi tylko pytanie, czy nie byłoby rzeczą słuszną użyć takiej samej ilości energii, na całkowite wyzyskanie rynku krajowego, ile się jej zużywa na popieranie eksportu?

Wielkość, który jest organem Instytutu, jest „Bolletino di Informasioni Commerciali“, wychodzący w 6 językach.

W Niemczech popieraniem eksportu zajmuje się „Zentrals Telle für Aussenhandel“, składający się z oddziału, zajmującego się rozpowszechnianiem informacji o możliwościach eksportu, oddziału, badającego zagraniczne ustawodawstwo celne oraz oddziału, udzielającego informacji zainteresowanym.

Taki na szeroką skalę stworzony aparat państwowy, może niejednokrotnie przynieść duże korzyści, pod warunkiem jednak, że główny nacisk należy położyć na rynek krajowy. Zachodzi tylko pytanie, czy nie byłoby rzeczą słuszną użyć takiej samej ilości energii, na całkowite wyzyskanie rynku krajowego, ile się jej zużywa na popieranie eksportu?

U.S.A. a Z.S.R.R. Pierwszy oficjalny krok Stanów wobec Sowietów

Pożyczka, udzielona Sowietom przez U.S.A. na zakup towaru w Ameryce, jest pierwszym oficjalnym krokiem rządu Stanów Zjednoczonych wobec rządu Unji Sowieckiej. Dotychczas rząd amerykański „zezwał“ coppersw swoim obywatelom na prowadzenie handlu z Z.S.R.R., nie uczynił jednak nic, co mogło ułatwić stosunki pomiędzy zainteresowanymi stronami, gdyż nawet nie ustanowił konsultów ani radców handlowych. Konsulaty zastąpiło sowieckie przedstawicielstwo handlowe „Amtorg“, założone w Nowym Jorku w r. 1924. Dwa lata potem powstała ponadto amerykańsko-sowiecka izba handlowa z siedzibami w Moskwie i w Nowym Jorku.

W pierwszym roku istnienia „Amtorgu“ eksport amerykański do Sowietów wyrażał się sumą 43 milj. 916 tys. dolarów, a w roku następnym uległ podwojeniu, osiągając 86.938.000 dolarów. Według danych amerykańskiego Departamentu Handlu, eksport amerykańskich towarów do Z.S.R.R. w ciągu okresu od 1927 do 1931 r. wyrażał się sumą 442.100.000 dol., przywóz zaś z Sowietów do U.S.A. — sumą 87 milionów dol. W r. 1931, w okresie kryzysu w Stanach Zjednoczonych i na amerykańskich rynkach odbiorczych, Unja Sowiecka i Chiny były jedynymi państwami, do których eksport towarów amerykańskich nie zmniejszył się. W roku tym ogólny wywóz amerykański zmalał w stosunku do r. 1929 o 54 proc., eksport zaś do Z.S.R.R. powiększył się o 22 proc. Sowiety stały się w owym czasie

głównym rynkiem dla amerykańskich maszyn rolniczych, drugim rzędu — dla narzędzi i maszyn elektrycznych, trzecim — dla narzędzi precyzyjnych i czwartym — dla bawełny.

Rok 1932 przynosił zmianę na niekorzyść U.S.A. Był to nieunikniony skutek zarówno dumpingu sowieckiego, jakoteż i trudności eksportowych i restrykcji importowych, stosowanych przez poszczególne stany. W r. 1932 eksport amerykański do Sowietów wyniósł zaledwie 10 proc. eksportu z r. 1930. Gdy w r. 1930 pozycja ta wyrażała się sumą 116.556.000 dolarów, w r. 1932 spadła do 12.414.000 dol. W ten sposób U.S.A. z trzeciego miejsca w ogólnym obrocie handlu zagranicznego z Z.S.R.R. w 1931 r. spadły na szóste miejsce. Na czołowe miejsce obrotu handlowego z Unją Sowiecką wysunęły się w tym czasie Niemcy, Wielka Brytania, Włochy i Wschód (Persja i Mongolia).

Dotkliwie straty w obrocie handlowym z Z.S.R.R. przemówiły mocniej do ogólnej opinii amerykańskiej, niż wszelkie inne argumenty za koniecznością nawiązania normalnych stosunków z wielkim rynkiem sowieckim. Oficjalny krok rządu U.S.A. w formie pożyczki dla Z.S.R.R. wygląda na wstęp do uznania rządu sowieckiego. Dotychczas Stany Zjednoczone A. P. opierały swój sprzeciw uznania Sowietów na trzech przesłankach: 1) na odmowie rządu sowieckiego restytucji własności o-

bywateli amerykańskich, skonfiskowanych na początku rewolucji; 2) na odmowie spłacenia lub uznania długów poprzednich rządów (ogólnie pretensje rządu U.S.A. i obywateli amerykańskich do Sowietów sięgają 800 milj. dolarów); 3) na propagandzie komunistycznej, prowadzonej przez „Trzecią Międzynarodówkę“ z poparciem rządu sowieckiego.

Jak będzie wyglądała ta forma porozumiewawcza pomiędzy U.S.A. a Z.S.R.R., pokaże niewątpliwie najbliższa przyszłość, w każdym razie zarówno opinia publiczna Ameryki i jej sfer przemysłowych, jak i rząd sowiecki wyczekują jaknajszybszej zmiany w stosunkach sowiecko-amerykańskich. W przekonaniu jednej strony złagodziłyby to gnębącej Amerykę kryzys finansowy, w przekonaniu zaś drugiej strony — normalizacja tych stosunków stałaby się jeszcze jednym ogniwem pacyfikacji świata.

Echa afery Kreugera w Polsce Fabryka Radocha przechodzi w obce ręce

Na walnem zgromadzeniu akcjonariuszy spółki akcyjnej fabryki chemicznej „Radocha“ prezes zarządu, p. J. Kernbaum podał się do dymisji wraz z całym zarządem. Podał się również do dymisji dyrektor Asterblum. Dymisje powyższe zostały przyjęte. Prezes Kernbaum ustępuje po 50 latach pracy w tem przedsiębiorstwie. Geneza zmian, jakie zaszły w tytule własności spółki akcyjnej „Radocha“, jest następująca:

Gdy rząd polski podpisywał umowę o wydzierżawienie spółce szwedzkiej monopolu zapalczanego, wyłoniła się kwestja konieczności zbudowania przez tę spółkę fabryki chloranu w Polsce, lub też nabycie fabryki należącej do „Radochy“. Grupa szwedzka nabyła większość udziałów spółki akcyjnej „Radocha“, przyczem p. Kernbaum, który po zawarciu tej tranżakcji pozostał nadal prezesem zarządu, reprezentował mniejszość akcjonariuszy.

Wobec zawiłań i komplikacji w interesach grup i koncernów, związanych z działalnością Kreu-

Wiadomości gospodarcze

LINIA OKRETOWA Z POLSKI DO PALESTYNY

W związku z uruchomieniem linii okretowej z Polski do Palestyny, którą obsługiwać będzie okret Polskiego Transatlantyckiego Towarzystwa Okretowego S. A. „Polonia“, kursujący między Konstancją a portami palestyńskimi, Izba Handlowa Polsko - Palestyńska organizować będzie co dwa tygodnie przejazdy grupowe do Palestyny. W końcu bieżącego miesiąca, t. j. 26 września odbędzie się pierwszy taki przejazd. Udział w nim weźmie około 80 osób, przeważnie wybitnych kupców i przemysłowców, którzy pragną nawiązać stosunki handlowe z Palestyną.

STAWKA CELNA NA MASŁO

Organizacje rolnicze wystąpiły do rządu z memorjałem, domagającym się zmiany ustalonej przez nową taryfę celną stawki na masło przywożone do Polski. Taryfa celną, wchodzącą w życie dnia 11 października, wprowadza stawkę w kwocie 120 złotych od 100 kg. masła importowanego do kraju. Organizacje rolnicze domagają się utrzymania dotychczasowej stawki celnej, wynoszącej 200 złotych od 100 kg. masła, a to celem ochrony krajowego rolnictwa.

31 STANÓW PRZECIWKO PROHIBICJI

Donoszą z Waszyngtonu, że stan Nowy Meksyk i Idaho oświadczyły się za zniesieniem prohibicji. W ten sposób już 31 stanów zaakceptowało zniesienie prohibicji.

BANK W SZWAJCARSKIM W NIEMCZECH

Donoszą z Berlina, że założony tam został bank szwajcarski pod firmą „Deutsch-Schweizerische Verwaltungsbank A. G.“ z oddziałem w Frankfurtie nad Menem. Bank ten zajmować się będzie głównie ochroną szwajcarskich interesów w Niemczech. Główny udział w nowym banku ma wielki dom bankowy Schoop, Reiff & Co. w Zurichu. Kapitał akcyjny nowej instytucji wynosi 250 tys. RMk., ma być jednak jeszcze w ciągu bieżącego roku podniesiony do 1 miliona RMk.

NOWE PODATKI W HOLANDJI

Nowy preliminarz budżetowy Holandji wykazuje niedobór w wysokości 190 milionów guldenu. Rząd spodziewa się, że dzięki dalszemu skurczeniu wydatków państwowych oszczędzi 110 milj. guldenu. Niezależnie od tego zamierzone jest wprowadzenie nowych podatków, które przyniosą 115 milj. guldenu. Przedewszystkiem ma być podniesiony podatek dochodowy, wprowadzony podatek od kuponów oraz specjalny t. zw. podatek kryzysowy, po- zatem mają być podwyższone podatki konsumeryjne od tytoniu i kawy.

Pożyczka Narodowa

Konferencja prasowa

Wczoraj, w piątek, komisarz generalny pożyczki narodowej, p. min. Starzyński udzielił przedstawicielom prasy warszawskiej informacji o przebiegu zapisów na obligacje pożyczki narodowej.

P. komisarz wyraził pewność, że subskrypcja znacznie przekroczy preliminowaną sumę i będzie — zgodnie z wczorajszym wyjaśnieniem p. premjera — użyta w całej wysokości osiągniętej na pokrycie bieżących i ewentualnych przyszłych deficytów budżetowych.

P. komisarz przytoczył z mnóstwa nadesłanych mu zawiadomień kilka bardziej charakterystycznych. Obok zasobnych instytucji finansowych i koncernów oraz przedsiębiorstw przemysłowych, z których część subskrybuje więcej, niż na nie przypada, według przyjętej normy, nadeszły liczne zawiadomienia od drobnych stowarzyszeń, zrzeszeń i grup prywatnych.

Następnie p. komisarz Starzyński wyjaśniał różne wątpliwości, szczególnie w sprawie subskrypcji z kwot, które winien jest osobom prywatnym i przedsiębiorcom Skarb Państwa; sprawę subskrypcji przedsiębiorstw państwowych nieskomercjalizowanych i in.

Subskrypcja należności od skarbu państwa

Za należności, które mogą być subskrybowane na pożyczkę narodową, uznane są, zgodnie z obwie-

szczeniem w tej sprawie ministra skarbu z dnia 16 b. m. („Monitor Polski“ Nr. 216), jedynie należności bezpośrednie od skarbu, tj. administracji państwowej, nie zaś od przedsiębiorstw, np. kolei państwowych.

Do należności, które mogą być subskrybowane, zaliczane są np. pretensje z tytułu dostaw do urzędów, wojska, należności lekarzy, należności sądowe (ekspertów) i t. p. Petenci muszą przed 4 października b. r. uzyskać zaświadczenia od władz II lub III instancji i przed 7 października mogą subskrybować pożyczkę. Zaświadczenia te niezone są jako gotówka, a więc obligacje stulotowe liczone będą po 94 zł. 80 gr.

Subskrypcję w należnościach od Skarbu Państwa przyjmują jedynie urzędy skarbowe.

Ceny w Warszawie

Na sobotę, 23 b. m., obowiązują następujące najwyższe ceny podstawowych artykułów spożywczych na rynku warszawskim: chleb ptylowy — 32 gr. sitkowy i razowy — 24 gr. za kg, bułki pszenne — 4 gr., jajka świeże — 9 gr. za sztukę, mleko na miarę — 25 gr. za litr, słonina — 1 zł. 90 gr., mięso uboju warszawskiego: wołowina — 1 zł. 50 gr., wieprzowina — 1 zł. 60 gr., cielęcina — 1 zł. 75 gr., mięso uboju zamiejscowego: wołowina — 1 zł. 30 gr., cielęcina — 1 zł. 50 gr., masło deserowe II gat. — 3 zł. 55 gr., ośelkowe — 3 zł., wszystko za kg. w sprzedaży detalicznej.

SZKOŁA TAŃCÓW

RYSZARDA SOBISZEWSKIEGO

została otwarta w wytwornym, dużym, specjalnie przystosowanym lokalu w domu Hr. Potockiego

Krakowskie Przedmieście 17, I piętro, front Sekretariat szkoły przyjmuje zapisy na komplety zbiorowe, akademickie i lekcje oddzielne, codziennie od godz. 12 r. do 9 wiecz.